

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 17. toukokuuta 2021
(OR. en)

8618/21

COMPET 336	EMPL 190
IND 120	ENER 166
MI 330	ENV 289
CLIMA 100	ESPACE 50
CONSOM 116	PI 35
DIGIT 57	POLMIL 66
ECOFIN 424	RC 19
EDUC 158	RECH 201

ILMOITUS

Lähtettäjä: Puheenjohtajavaltio

Vastaanottaja: Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto

Asia: *Neuvoston 27. toukokuuta 2021 pidettävän istunnon (kilpailukyky)
valmistelu*

Euroopan uuden teollisuusstrategian päivittäminen – kriittisten raaka-
aineiden saatavuuden varmistamisen kriittinen merkitys

Periaatekeskustelu

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena puheenjohtajavaltion ilmoitus aiheesta "Euroopan uuden teollisuusstrategian päivittäminen – kriittisten raaka-aineiden saatavuuden varmistamisen kriittinen merkitys" kilpailukykyneuvostossa 27. toukokuuta 2021 käytävää periaatekeskustelua varten.

Kilpailukykyneuvosto | Sisämarkkinat ja teollisuus**Euroopan uuden teollisuusstrategian päivittäminen – kriittisten raaka-aineiden saatavuuden varmistamisen kriittinen merkitys****Puheenjohtajavaltion tausta-asiakirja**

Tilanne on muuttunut huomattavasti sen jälkeen, kun komissio hyväksyi teollisuuspoliittisen toimenpidepaketin maaliskuussa 2020. Covid-19-pandemia on koetellut ankarasti EU:n taloutta, ja sillä on ollut määrällisesti ja laadullisesti vaihtelevia vaikutuksia eri aloilla ja teollisissa ekosysteemeissä.

Komission 5. toukokuuta esittämässä päivitettyssä teollisuusstrategiassa vahvistetaan maaliskuussa 2020 esitetyt painopisteet, erityisesti vihreä ja digitaalinen siirtymä. Samalla siihen sisältyy arviointi, jonka tarkoituksena on hyödyntää pandemiakriisistä saatuja kokemuksia elpymisen vauhdittamiseksi, EU:n avoimen strategisen riippumattomuuden parantamiseksi (mistä keskusteltiin laajasti sisämarkkinoita ja teollisuutta käsitelleessä kilpailukykyministerien epävirallisessa kokouksessa tämän vuoden maaliskuussa) ja vihreän ja digitaalisen siirtymän nopeuttamiseksi ottaen huomioon Eurooppa-neuvoston lokakuussa 2020 antamissa päätelmissä esittämät pyynnöt i) esittää sisämarkkinoita koskeva strateginen kertomus, johon sisällytetään katsaus sisämarkkinoiden täytäntöönpanon valvontaa koskevan toimintasuunnitelman toteuttamisen tilanteeseen, ii) arvioida nykyisten menettelyjen kestävyyttä ja tarvetta toteuttaa toimia sisämarkkinoiden kriisinkestävyyden vahvistamiseksi, ja iii) määritellä erityisesti terveydenhuoltoalan kaltaisten herkimpien teollisten ekosysteemien strategiset riippuvuudet ja ehdottaa toimenpiteitä niiden vähentämiseksi.

Vahvistetaan sisämarkkinoiden kriisinkestävyttä

Ensimmäisessä vuotuisessa sisämarkkinaraportissa tarkastellaan muun muassa kriisin vaikutusta sisämarkkinoihin ja eurooppalaisiin yrityksiin, mukaan lukien teollisiin ekosysteemeihin ja pieniin ja keskisuuriin yrityksiin (pk-yrityksiin). Siinä arvioidaan myös edistymistä sisämarkkinoiden keskeisten esteiden poistamisessa.

Komissio vahvistaa kyseisen tarkastelun ja saatujen kokemusten perusteella sitoutumisensa tutkimaan keinoja, joilla voidaan vahvistaa sisämarkkinoiden kriisinkestävyttä. Tähän sisältyy sisämarkkinoiden hätäapuväline, jolla pyritään tarjoamaan rakenteellinen ratkaisu henkilöiden, tavaroiden ja palvelujen saatavuuden ja vapaan liikkuvuuden varmistamiseksi mahdollisten tulevien kriisien yhteydessä.

Asiakirjassa korostetaan myös teollisuusstrategian puitteissa maaliskuussa 2020 perustetun sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon valvonnan työryhmän tärkeää roolia korkean tason foorumina, jossa komissio ja jäsenvaltiot etsivät yhteistyössä ratkaisuja sisämarkkinoiden esteiden käsittelyyn.

Toimia jatketaan sisämarkkinoiden esteitä koskevassa vuoden 2020 kertomuksessa yksilöityjen rajoitusten ja esteiden poistamiseksi. Komissio selvittää erityisesti mahdollisuuksia määritellä yrityspalveluja koskevia standardeja ja parantaa käytännön toteutusta lähetettäessä työntekijöitä työhön toiseen jäsenvaltioon. Lisäksi tarkastellaan tavaroiden ja palvelujen välistä vuorovaikutusta kaikissa ekosysteemeissä samoin kuin kansallisten viranomaisten tehokkaan markkinavalvonnan roolia vaatimustenvastaisten tuotteiden havaitsemisessa.

Pk-yritysten vakavaraisuutta parantavat myös erityiset aloitteet maksuviivästysten torjumiseksi, kuten tuleva maksuviivästysten seurantakeskus, pk-yrityksiin tehtävien investointien saaminen liikkeelle InvestEU-ohjelman pk-yritysikkunan kautta ja uusi julkisen ja yksityisen sektorin listautumisrahasto pk-yritysten ja midcap-yritysten tukemiseksi, jotta oman pääoman ehtoisen rahoituksen saatavuus paranisi. Näillä toimilla edistetään sisämarkkinoiden elpymistä ja vahvistetaan EU:n teollisuuden kilpailukykyä ja kriisinkestävyttä.

EU:n strategisten riippuvuuksien käsitteleminen

Maaliskuussa 2020 hyväksytyssä EU:n teollisuusstrategiassa korostettiin, että on tärkeää vahvistaa EU:n avointa strategista riippumattomuutta ja vähentää riippuvuutta kolmansista maista tiettyjen strategisesti tärkeiden tuotteiden, infrastruktuurien ja teknologioiden osalta. Covid-19-kriisi on osoittanut, että on tärkeää pystyä ennakoimaan paremmin nykyisiä ja tulevia strategisia riippuvuuksia.

Päivitetyssä teollisuusstrategian yhteydessä julkaistussa komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa strategisista riippuvuuksista esitetään kauppaa koskevien tietojen pohjalta tehty komission analyysi, josta saadaan ensimmäinen tilannekuva. Analyysissä on yksilöity EU:hun tuotavista 5200 tuotteesta 137 tuotetta (joiden osuus EU:n tavaratuonnin kokonaisarvosta on 6 prosenttia) sellaisista herkistä teollisista ekosysteemeistä, joista EU on erittäin riippuvainen. Noin puolet näistä tuotteista on peräisin Kiinasta. Ne liittyvät pääasiassa energiaintensiivisiin teollisuudenaloihin (kuten raaka-aineisiin) ja terveydenhuoltoalan ekosysteemeihin (kuten vaikuttaviin farmaseuttisiin aineisiin) tai muihin tuotteisiin, joilla on merkitystä vihreän ja digitaalisen siirtymän tukemisessa.

Näistä tuotteista 34:ää pidetään muita haavoittuvampina, koska niitä saattaa olla vaikea hankkia monipuolisemmin ja korvata EU:n tuotannolla. Esiitetty analyysi sisältää kuusi perusteellista tarkastelua, jotka koskevat raaka-aineita, akkuja, vaikuttavia farmaseuttisia aineita, vetyä, puolijohteita sekä pilvi- ja reunalaskentateknologiaa. Analyysistä käy ilmi myös kehittyneisiin teknologioihin liittyviä haasteita ja riippuvuuksia.

Päivitetyssä teollisuusstrategiassa toistetaan, että komissio aikoo jatkaa yhteistyötä jäsenvaltioiden ja teollisuuden kanssa muun muassa teollisuusfoorumin kautta syventääkseen analyysiään ja puuttuakseen havaittuihin strategisiin riippuvuuksiin. Työtä jatketaan kauppapolitiikan uudelleentarkastelussa esitetyn mukaisesti kansainvälisten toimitusketjujen monipuolistamiseksi ja kansainvälisten kumppanuuksien solmimiseksi samanmielisten kumppaneiden kanssa.

Päivitetystä teollisuusstrategiasta vahvistettiin lisäksi, että komissio tukee teollisia alliansseja strategisilla aloilla, joilla tällaisia alliansseja pidetään parhaana välineenä vauhdittaa toimia, joita ei muutoin kehitettäisi. Komissio on ilmoittanut erityisesti valmistelewansa prosessoreita ja puolijohdeteknologiaa koskevan allianssin sekä teollista dataa ja reunalaskenta- ja pilvipalveluteknologiaa koskevan allianssin käynnistämistä. Se harkitsee myös kantoraketteja ja päästötöntä ilmailua koskevien allianssien valmistelemistä, ja aikoo ottaa siinä yhteydessä kaikilta osin huomioon parhaillaan harkinnassa olevan uusiutuvia ja vähähiilisiä polttoaineita koskevan allianssin.

Päivitetyn teollisuusstrategian mukaan komissio aikoo myös esittää standardointistrategian, jolla pyritään entistä määrätietoisempaan suhtautumiseen eurooppalaisten ja kansainvälisten standardien asettamiseen EU:n strategisten etunäkökohtien ja arvojen mukaisesti. Vaikka standardointi on luonteeltaan teknistä, se on vahvasti strategista toimintaa. Standardeilla varmistetaan eri laitteiden ja palvelujen yhteentoimivuus, vähennetään mukauttamiskustannuksia, poistetaan kaupan esteitä, autetaan yrityksiä pääsemään markkinoille ja helpotetaan uusien teknologioiden ja tuotteiden toteuttamista. Standardeilla voi myös olla keskeinen rooli EU:n kilpailukyvyn ja teknologisen johtoaseman edistämässä erityisesti uusilla aloilla, joilla EU voi yksin tai yhteistyössä samanmielisten kumppanien kanssa vaikuttaa kansainväliseen järjestelmään.

Strategisia julkisia hankintoja koskevilla ohjeilla, jotka komissio on ilmoittanut laativansa, voidaan edelleen monipuolistaa toimittajapohjaa ja vahvistaa EU:n arvoketjuja maailmanlaajuisesti.

Päivitetyn teollisuusstrategian yhteydessä komissio on ehdottanut oikeudellista välinettä, jolla voitaisiin puuttua ulkomaisten tukien mahdollisiin vääristäviin vaikutuksiin sisämarkkinoilla. Tämä väline voi olla keskeinen tekijä, koska sillä puututaan tasapuolisten toimintaedellytysten ulkoiseen ulottuvuuteen ja edistetään näin tasapuolisia ja kilpailuun perustuvia sisämarkkinoita.

Päivitetystä teollisuusstrategiassa esitettyjä aloitteita on myös tarkasteltava kolmansien maiden harkitsemien toimien laajemmassa yhteydessä. Esimerkiksi Yhdysvallat aikoo tarkastella uudelleen toimitusketjujaan erityisesti akkujen, puolijohteiden, vaikuttavien farmaseuttisten aineiden ja harvinaisten maametallien sekä kuuden teollisen perustan osalta¹. Myös G7-ryhmä käsittelee maailmanlaajuisen toimitusketjun haavoittuvuuksia osana uutta G7-maiden talouden kestävyyttä koskevaa toimintasuunnitelmaa.

Vauhditetaan vihreää ja digitaalista siirtymää

Pandemia on vaikuttanut vihreän ja digitaalisen siirtymän nopeuteen ja laajuuteen. Jotta voitaisiin vahvistaa vihreän ja digitaalisen siirtymän liiketoimintamallia ja sen ennustettavuutta, jotka ovat ennakoedellytyksiä tietoon perustuville investointipäätöksille, teollisuus tarvitsee johdonmukaisen sääntelykehyksen ja saatavilla on oltava valmiuksia ja infrastruktuuria (myös digitaalisia), rahoitusta (minkä yhteydessä korostetaan erityisesti oman pääoman ehtoisia välineitä ja tarvetta parantaa pääomaekosysteemiä), raaka-aineita ja vähähiilistä energiaa sekä oikeanlaisia taitoja.

Tämän perusteella päivitetystä teollisuusstrategiassa esitetään ensimmäinen analyysi neljäntoista teollisen ekosysteemin haasteista ja jo toteutetuista muutosaloitteista. Näistä analyyseistä saadaan tärkeä panos luotaessa yhdessä teollisuuden, viranomaisten, työmarkkinaosapuolten ja muiden sidosryhmien kanssa kumppanuuden pohjalta niin sanottuja siirtymäväyliä teollisia ekosysteemejä varten.

On myös tarpeen luoda ja syventää ympäristöystävällisten tuotteiden markkinoita ja edistää investointeja. Next Generation EU -välineen investoinnit, joista kilpailukykyneuvosto keskusteli viime helmikuussa, tarjoavat mahdollisuuksia talouksiemme rakenteiden muuttamiseen. Useita maita kattavilla hankkeilla, teollisilla alliansseilla, eurooppalaisilla kumppanuuksilla ja muilla välineillä voi olla tärkeä rooli vihreän ja digitaalisen siirtymän edistämisessä.

¹ Puolustus, terveydenhuolto, tieto- ja viestintäteknikka, energia, liikenne sekä maatalous ja elintarvikkeet. Ks. <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/presidential-actions/2021/02/24/executive-order-on-americas-supply-chains/>.

Kriittisten raaka-aineiden saatavuus

Päivitetty teollisuusstrategia ja sen sisältämä kartoitus EU:n strategisista riippuvuuksista ja valmiuksista tuovat esiin EU:n riippuvuuden kolmansien maiden raaka-ainetarjonnasta.

Kriittisiä raaka-aineita koskevassa EU:n toimintasuunnitelmassa² esitetään kymmenen toimea, joilla parannetaan kriisinkestävyyttä ja avointa strategista riippumattomuutta samalla, kun vähennetään luonnonvarojen käytön ympäristö- ja sosiaalisia vaikutuksia. EU:n toimintasuunnitelman onnistumisen kannalta on ratkaisevan tärkeää, että jäsenvaltiot ovat tietoisia omista strategisista riippuvuuksistaan kriittisten raaka-aineiden osalta, myös niiden käytössä tuotantoketjun loppupäässä, ja että ne osallistuvat aktiivisesti. Harvinaiset maametallit kuuluvat aloihin, jotka edellyttävät toimia kaikkein kiireellisimmän. Ne ovat olennaisen tärkeitä kestopagneettien tuotannossa erilaisissa teollisissa ekosysteemeissä, erityisesti autoteollisuudessa, uusiutuvan energian alalla ja puolustusteollisuudessa³.

Lähes täydellinen tukeutuminen yhteen ainoaan toimituslähteeseen harvinaisten maametallien hankkimiseksi ja jalostamiseksi sekä magneettien kierrättämiseksi (eli Kiinaan) voidaan nähdä strategisena riskinä, johon EU:n lisäksi myös Yhdysvallat, Japani, Yhdistynyt kuningaskunta, Kanada, Australia, Intia ja jotkin muut pyrkivät nopeasti vastaamaan.

Investointeja tarvitaan, ja eurooppalainen raaka-aineallianssi on valmistellut investointijatkumoa, jolla voitaisiin puuttua merkittäviin raaka-aineriippuvuuksiin. Jotta tämä onnistuisi, jatkojalostajien on kuitenkin tarjottava markkinat.

² COM(2020) 474, päivätty 3. syyskuuta 2020.

³ Sähköajoneuvoista 95 prosenttia hyödyntää kestopagneetteja, ja tuuligeneraattorit sisältävät keskimäärin 600 kg kestopagneetteja megawattia kohti. Puolustusteollisuus käyttää pienen osan kestopagneeteista, mutta sen tarvitsemat ovat korkealaatuisia ja vaikeasti korvattavissa.

Harvinaisten maametallien EU:n sisäinen hankinta on tällä hetkellä lähes olematonta. EU:n toimintasuunnitelmassa kehoitetaan jäsenvaltioita ja alueita hyödyntämään paremmin omia resurssejaan määrittelemällä kriittisten raaka-aineiden louhinta-, jalostus- ja jätteenhyödyntämishankkeita, jotka voivat olla toimintavalmiita vuoteen 2025 mennessä (esimerkiksi asiaankuuluvien kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien investoinneilla). EU:n sisäisillä hankinnoilla voidaan tuottaa 20 prosenttia EU:n vuotuisesta kysynnästä vuoteen 2030 mennessä⁴.

Komissio on ehdottanut strategisten kumppanuuksien kehittämistä luonnonvaroiltaan rikkaiden maiden kanssa ulkoisten hankintojen monipuolistamiseksi, ja se neuvottelee jo Kanadan ja Ukrainan kanssa. Myös muut alueet, kuten Länsi-Balkan, ovat tärkeitä. Serbiassa on runsaasti litiumia, boraatteja ja muita kriittisiä raaka-aineita, ja se on vahvistanut kiinnostuksensa strategisen kumppanuuden kehittämiseen EU:n kanssa. Lisäksi komissio harkitsee strategisten kumppanuuksien ehdottamista kiinnostuneille Afrikan maille ja avun tarjoamista niille lisäarvon luomiseksi kaivosalalle, mikä vauhdittaisi niiden taloudellista ja sosiaalista kehitystä.

On edelleen tärkeää panna merkille, että myös muut maailmanlaajuiset toimijat harkitsevat näitä maita varmistamaan kriittisten mineraalien tarjonnan. Sen vuoksi on tärkeää, että jäsenvaltiot ja eurooppalaiset yritykset osallistuvat aktiivisesti näihin strategisiin kumppanuuksiin.

Keskustelunaiheita:

- 1. Mitkä päivitetyn teollisuusstrategian kolme osatekijää olisi asetettava etusijalle lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä toteutettavien politiikkatoimien osalta? Kun otetaan huomioon sisämarkkinoiden keskeinen rooli, mitkä kolme osatekijää ovat erityisen tärkeitä uuden sisämarkkinoiden hätäapuvälineen kannalta?*
- 2. Voivatko riippuvuudet kriittisistä raaka-aineista vaarantaa investoinnit siinä laajuudessa ja tahdissa, jota vihreän ja digitaalisen siirtymän tehokas aktivoiminen edellyttää? Mitä raaka-aineiden arvoketjuun tehtäviä investointeja jäsenvaltiot aikovat tukea yksityisillä investoinneilla, elpymis- ja palautumistukivälineellä, EU:n rahastoilla ja/tai valtiontuella?*

⁴ Eurooppalaisen raaka-aineallianssin (ERMA) laskelmat: ERMA on yksilöinyt tähän mennessä 14 kansallista hanketta, jotka voisivat tuottaa 7000 tonnia magneetteja vuoteen 2030 mennessä ja kattaa 20 prosenttia EU:n vuotuisesta kysynnästä.